

Beleid Veilig omgaan met kunstmatige intelligentie (AI Artificial Intelligence)

Dit beleid heeft als hoofddoel om strategische richtlijnen en ethische principes vast te stellen voor het gebruik van kunstmatige intelligentie (AI) binnen onze gemeentelijke organisatie, met als subdoelen:

1. Verbetering van de dienstverlening aan inwoners en bedrijven, met inachtneming van privacy en mensenrechten;
2. Versterking van de bedrijfsvoering door efficiënt gebruik van AI, datagebruik voor ondersteuning van besluitvorming en training van medewerkers.

Deze doelen kunnen worden bereikt door:

- Het gebruik van AI vast te leggen in beleid;
- Het uitvoeren van risicobeoordelingen;
- Het monitoren en evalueren van AI-toepassingen;
- Het verstrekken van richtlijnen en training aan medewerkers.

Dit beleid is van toepassing op:

1. Alle medewerkers van de gemeente Reusel-De Mierden, inclusief het management en het college van burgemeester en wethouders;
2. Organisaties en bedrijven (zoals leveranciers) die in opdracht van de gemeente werken;
3. Alle systemen en vormen van kunstmatige intelligentie die binnen de gemeentelijke organisatie worden gebruikt.

Uitgangspunten voor medewerkers

Gezien de snelle ontwikkelingen op dit gebied is de kans aanzienlijk dat medewerkers in aanraking zullen komen met kunstmatige intelligentie. Hierbij moet ervoor gezorgd worden dat het gebruik van kunstmatige intelligentie de ethische en maatschappelijke normen waarborgt en de belangen van onze inwoners en bedrijven worden beschermd.

Meldingen

Aan medewerkers wordt gevraagd het gebruik van kunstmatige intelligentie vooraf voor te leggen aan de PO en/of CISO. Deze adviseren over het gebruik van kunstmatige intelligentie. Het uitgangspunt hierbij is meekijken naar mogelijkheden om kunstmatige intelligentie veilig in te zetten. Ook werken we samen met externe organisaties en bedrijven. Aan deze organisaties wordt gevraagd om actief te melden dat zij gebruik maken van kunstmatige intelligentie. Het uitgangspunt is niet om het gebruik van kunstmatige intelligentie te verbieden.

Naleving van normen, wetten en voorschriften

Het gebruik van kunstmatige intelligentie moet volledig voldoen aan alle toepasselijke normen, wetten, voorschriften en professionele normen. Dit omvat in ieder geval:

- De privacywetgeving (zoals de Algemene verordening gegevensbescherming, de Uitvoeringswet algemene verordening gegevensbescherming en de AI-verordening);
- Interne privacy voorschriften (zoals het privacybeleid Reusel-De Mierden);
- Voorschriften voor informatiebeveiliging (zoals de Baseline Informatiebeveiliging Overheid en de NIS2-richtlijn en het Informatiebeveiligingsbeleid Reusel-De Mierden);

Ongeoorloofd gebruik

Kunstmatige intelligentie mag niet worden gebruikt om:

- Inbreuk te maken op de rechten van anderen (zoals auteursrecht, privacyrecht en portretrecht);
- Besluiten te nemen zonder menselijke tussenkomst;
- Ongeautoriseerd gegevens te raadplegen;
- Schadelijke, beledigende, discriminerende of illegale inhoud te ondersteunen, versterken of verspreiden;
- Voor persoonlijke doeleinden.

Gegevensbescherming en privacy

Kunstmatige intelligentie wordt zo veel mogelijk gebruikt binnen gesloten omgevingen van de gemeente. De volgende gegevens worden niet gedeeld met systemen/hulpmiddelen die gebaseerd zijn op kunstmatige intelligentie:

- Persoonsgegevens (herleidbaar naar personen), zoals naam, adres, contactgegevens, BSN;
- Bedrijfsvertrouwelijke informatie van de gemeente (alle informatie die aangemerkt is als geheim of vertrouwelijk).

Eerlijkheid en non-discriminatie bij gebruik algoritmen

De gemeente streeft ernaar om kunstmatige intelligentie op een eerlijke manier te gebruiken waarbij enige discriminerende impact van algoritmen wordt geminimaliseerd of niet langer bestaat. Het is van belang dat algoritmen geen vooroordelen vertonen, maar alle inwoners eerlijk en gelijkwaardig behandelen. Er worden alleen besluiten genomen met algoritmen als er ook een menselijke controle op het besluit is geweest.

Menselijke blik bij besluiten

Kunstmatige intelligentie is een hulpmiddel om beslissingen te ondersteunen, maar geen vervanging van het professioneel oordeel van de medewerkers. Besluiten die genomen zijn met behulp van kunstmatige intelligentie worden door de behandelend ambtenaar nagekeken om de menselijke blik bij besluiten te waarborgen. Behandelaars moeten in staat zijn om de basis van deze besluiten uit te leggen, vooral wanneer deze beslissingen invloed hebben op onze inwoners of de activiteiten van de gemeente. De uiteindelijke verantwoordelijkheid voor beslissingen blijft bij het bestuur.

Transparantie en interpretatie

De gemeente en haar medewerkers zijn transparant over het gebruik van kunstmatige intelligentie. De rol die kunstmatige intelligentie heeft gespeeld in besluitvormingsprocessen is vastgelegd en inzichtelijk. Inwoners hebben het recht om te begrijpen hoe en waarom bepaalde beslissingen worden genomen met behulp van kunstmatige intelligentie.

Beheer van de gebruikerstoegang

De PO en/of CISO houdt bij welke systemen/hulpmiddelen gebaseerd op kunstmatige intelligentie binnen de gemeente Reusel-De Mierden zijn aangemeld. Er wordt geen gebruik gemaakt van toepassingen afkomstig uit landen met een offensief cyberprogramma gericht tegen Nederland en Nederlandse belangen. Om te bepalen om welke landen dit gaat houden wij de adviezen van de VNG en AIVD hierover aan. Welke landen dit betreft kan dan ook in de loop van de tijd dan ook wijzigen.

Impact Assessment Mensenrechten en Algoritmes

Voordat een algoritme in gebruik wordt genomen, voert de gemeente een analyse uit naar de werking, het gebruik van het algoritme en het waarborgen van de mensenrechten (zoals een Impact Assessment Mensenrechten en Algoritmes).

Algoritmeregister

De algoritmen die binnen onze gemeentelijke organisatie worden gebruikt, zijn opgenomen in het Algoritmeregister van de Nederlandse Overheid.

Melden en afhandelen van incidenten

In geval van AI-gerelateerde beveiligingsincidenten, zoals een datalek of misbruik van AI, moeten medewerkers dit onmiddellijk melden aan de PO of CISO via de daarvoor opengestelde route.

Trainingsprogramma's voor medewerkers

De gemeente heeft een doorlopende bewustwordingscampagne om haar medewerkers weerbaar te maken tegen bedreigingen op het gebied van informatiebeveiliging en privacy. Ook het werken met kunstmatige intelligentie en de ethische aspecten daarvan maken onderdeel uit van deze campagne.

Wanneer wordt het beleid herzien?

Het beleid wordt jaarlijks geëvalueerd door de Privacy Officer (PO) en/of de Chief Information Security Officer (CISO) en indien nodig opnieuw ter vaststelling aangeboden vanwege de snelle ontwikkelingen in AI.

Samenvatting uitgangspunten

We zijn transparant over het gebruik van kunstmatige intelligentie

We kunnen aan onze inwoners uitleggen hoe de gemeente Reusel-De Mierden kunstmatige intelligentie inzet en hoe besluiten zijn genomen met ondersteuning van kunstmatige intelligentie. Verder vindt de gemeente het belangrijk om dialogen over kunstmatige intelligentie open te houden. Inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties kunnen feedback geven op het gebruik van kunstmatige intelligentie door de gemeente Reusel-De Mierden.

We respecteren de privacy (persoonlijke levenssfeer) van personen

De privacywetten- en regels worden door de gemeente gerespecteerd. Dat houdt in dat we weten welke regels er gelden en dat we ons best doen om deze regels zo goed mogelijk na te leven. Zo bewaren we niet meer persoonsgegevens dan we nodig hebben. Voor advies schakelen we de Privacy Officer in van de gemeente.

We proberen algoritmen zo eerlijk en discriminatievrij te gebruiken

De gemeente vindt het belangrijk om een kunstmatige intelligentie op een zo'n eerlijk mogelijke manier te gebruiken. Dit betekent ook dat we bij het inrichten van een algoritme ons best doen om het algoritme eerlijk en gelijkwaardig te laten functioneren voor alle inwoners. Dit doen we door maatregelen te nemen en algoritmen te corrigeren wanneer dit nodig is.

We kijken mee bij besluiten die door kunstmatige intelligentie worden genomen

De gemeente houdt de menselijke controle op het gebruik van kunstmatige intelligentie. Als er een besluit is genomen met behulp van kunstmatige intelligentie dan worden deze besluiten gecontroleerd door de behandelend ambtenaar.

We zijn ons bewust van de risico's en kwetsbaarheden bij het werken met kunstmatige intelligentie

We zorgen ervoor dat we weten welke risico's en kwetsbaarheden er zijn bij het werken met kunstmatige intelligentie. We weten ook wie er in de organisatie verantwoordelijk zijn voor deze risico's en kwetsbaarheden. Dit zorgt ervoor dat we de juiste beveiligingsmaatregelen kunnen nemen om de risico's en kwetsbaarheden zo klein mogelijk te houden.

We begrijpen hoe kunstmatige intelligentie werkt

We houden onze kennis over kunstmatige intelligentie up-to-date door trainingen te volgen die de gemeente aanbiedt. Zo begrijpen we hoe kunstmatige intelligentie werkt en hoe we dit het beste in kunnen zetten voor onze inwoners en onze organisatie.

We houden ons aan de wetten, regels en ethische normen

We gebruiken alleen kunstmatige intelligentie wanneer dat mag op basis van de wetten en regels waar wij ons aan moeten houden. Ook houden we rekening met de ethische normen die ons vertellen of het wel of niet verstandig is om kunstmatige intelligentie te gebruiken.

We gebruiken ons gezond verstand

We denken na over het gebruik van kunstmatige intelligentie en laten ons niet leiden tot handelingen die niet ethisch of niet integer zijn. We begrijpen dat kunstmatige intelligentie niet alles weet. We blijven zelf opletten en we vertrouwen niet blindelings op hetgeen kunstmatige intelligentie ons vertelt.

Wat verstaan we onder AI

De definitie van kunstmatige intelligentie is volgens het Europees Parlement:

"AI is de mogelijkheid van een machine om mensachtige vaardigheden te vertonen - zoals redeneren, leren, plannen en creativiteit." (Europees Parlement, 2021).

In dit beleid wordt met AI bedoeld: AI-generatoren of andere vormen van kunstmatige intelligentie, zoals, maar niet beperkt tot tekst- (chatbots, persoonlijke assistenten), video-, geluid- (text to speech) en afbeeldingsgeneratoren.

Vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders op 3 juni 2025

Dhr. J.P.P.S. Ruyters

secretaris

Mw. A.J.M.H. van de Ven

burgemeester